

श्री.जयदिप डाकरे सर श्री.प्रविण डाकरे सर

Subscribe

इयत्ता - चौथी (22 जुलै) माझा अभ्यास

Subscribe

शासनाच्या 45 दिवसांच्या ब्रीज कोर्ससोबत माझा अभ्यास PDF

शासनाच्या ब्रीज कोर्ससोबत क्षमता प्राप्त विद्यार्थ्यांसाठी चालू इयत्तेचा अभ्यासक्रम समाविष्ट

दिवस बावीस :

महाराष्ट्र शासन
शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग
सेतू अभ्यास
(Bridge Course)
शैक्षणिक वर्ष २०२१-२२

राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, महाराष्ट्र, पुणे

वाचा व समजून घ्या.

सराव

५. मला शिकायचंय !

खानदेशातील एक गाव. त्या गावामध्ये सखाराम व त्याचं कुटुंब राहत होतं. सखाराम व त्याची पत्नी सुलभा हे दोघं दिवसभर उन्हातान्हात मजुरी करायचे. त्यांना स्नेहा नावाची एक मुलगी होती. तिचं चौथीपर्यंतचं शिक्षण झालं होतं. ती अत्यंत अभ्यासू व कष्टाळू होती. तिचा छोटा भाऊ पिंटू पहिलीत जाणार होता. गावात चौथीच्या पुढचे वर्ग नव्हते. 'वडील आपल्याला शिक्षणासाठी परगावी पाठवतील का,' असं सारखं स्नेहाला वाटायचं. बबली नावाची तिची मैत्रीण शिक्षणासाठी शेजारच्या गावी जाणार होती. स्नेहालाही तिच्यासारखं आपण पुढे शिकावं असं वाटायचं. तिच्या मनात शिक्षणाचाच विचार सारखा घोळत होता.

एके दिवशी नेहमीसारखं काम संपवून सखाराम व सुलभा घरी आले. मुलांना घरी ठेवून ते दोघं शेतावर गेले होते. पिंटू ओट्यावर खेळत असलेला सुलभाला दिसला, पण स्नेहा कुठे दिसत नव्हती. सुलभानं लगेचच 'स्नेहा, स्नेहा' म्हणून हाका मारल्या. आईची हाक ऐकताच स्नेहाच्या रडण्याचा आवाज वाढला. एका कोपऱ्यात बसून स्नेहा रडत असलेली सुलभाला दिसली. सुलभा तिच्या जवळ गेली. रडून रडून स्नेहाचे डोळे सुजले होते. सुलभा चिंतेत पडली. 'काय झालं' म्हणून तिला विचारू लागली. तेव्हा रडवेल्या आवाजात स्नेहा बोलू लागली.

“वर्गामधल्या बबलीनं पाचवीमा नाव टाकाई गयं... मन्हंबी नाव टाका पाचवीमा. ओ माय, माले पुढे शिकानं शे... माले शिकू द्यानं.” तेवढ्यात हातपाय धुऊन सखाराम तिथे आला.

“स्नेहा, तुले चवथीलॉग शिकाडं... आते आनखीन पुढे शिकीसन काय करशीन तू ? आपली परिस्थिती आशी गरीबीनी.... परगावले कसा धाडू तुले... एसटीमा ये-जा करनी पडीन... तनंपेक्षा आते शाय बंद... घर बशीसन धाकला भाऊले संभाय. समजनं का तुले ?” सखाराम थोड्या रागातच म्हणाला.

खालील संख्या सूचनेनुसार लिहा. सराव **२. संख्याज्ञान**

२. विस्तारित रूपावरून संख्या लिहा.

(१) $३,००० + २०० + ५० + ७ = ३२५७$ (२) $१०,००० + ५,००० + १ =$

(३) $४००० + ५०० + १० + ३ =$ (४) $२०,००० + ३०० + ४० + ५ =$

(५) $७,००० + ८० + ३ =$ (६) $९०,००० + ९० + २ =$

३. अंक व त्यांची स्थाने दिलेली आहेत. त्यावरून संख्या तयार करा व लिहा.

जसे, ५ दह, २ ह, ३ श, २ द, १ ए = ५२,३२१ ; ९ श, ८ दह, ५ ए = ८०९०५

(१) ७ ए, २ द, ५ दह, ९ ह

(२) ३ श, ४ ह, ५ द, १ दह

(३) ५ द, ८ ह, ७ दह

(४) ५ ह, ७ दह, ३ श, २ द, ४ ए

स्थानिक किंमत

ताई : आज आपण खेळ खेळूया. मी एक संख्या सांगेन. त्या संख्येचे विस्तारित रूप तुम्ही सांगायचे. संख्या : ५५,५५५

ध्रुव : $५०,००० + ५,००० + ५०० + ५० + ५$

प्रियांका : संख्येत सर्व स्थानांत ५ हाच अंक आहे, पण प्रत्येकाची किंमत मात्र वेगवेगळी आहे !

ताई : अंकाची जागा किंवा स्थान त्या अंकाची स्थानिक किंमत ठरवते.

३७८४२ या संख्येतील प्रत्येक अंकाची स्थानिक किंमत सांगा.

ध्रुव : मी सांगतो. ३ दह म्हणजे ३ दशहजार म्हणजे ३०,०००, ७ ह म्हणजे ७०००, ८ श म्हणजे ८००, ४ द म्हणजे ४०, २ ए म्हणजे २.

स्वाध्याय

खालील संख्यांमधील अधोरेखित अंकांची स्थानिक किंमत लिहा.

(१) १,९९९

(२) २,३४५

(३) २,०००

(४) ४,८३५

(५) ३,७४९

(६) २७,८५९

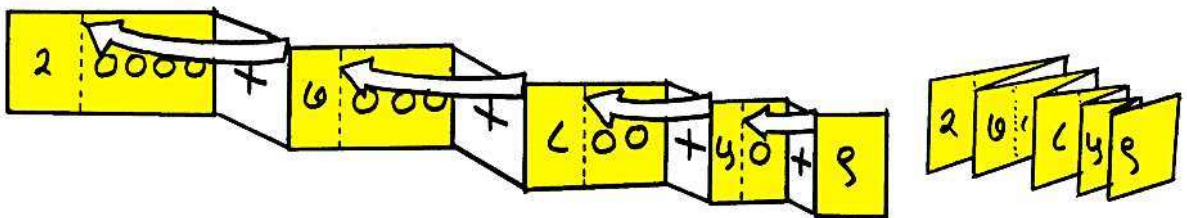
(७) ६७,७७७

(८) ५६,७०८

(९) ३०,०५०

घडीपट्टीच्या साहाय्याने संख्येचे विस्तारित रूप

$$2 \cdot 0000 + 7 \cdot 000 + 8 \cdot 00 + 5 \cdot 0 + 9$$

लक्षात घ्या : तीन, चार किंवा पाच अंकी संख्येचे वाचन करताना प्रथम सर्वात जास्त स्थानिक किंमत असलेल्या अंकाचे वाचन व नंतर क्रमाने कमी स्थानिक किंमत असलेल्या अंकांचे वाचन करतात.

✚ Write the following numbers as instructed. **2. Number Work**

2. Write the numbers from their expanded form.

(1) $3,000 + 200 + 50 + 7 = \boxed{3257}$ (2) $10,000 + 5,000 + 1 = \boxed{}$

(3) $4000 + 500 + 10 + 3 = \boxed{}$ (4) $20,000 + 300 + 40 + 5 = \boxed{}$

(5) $7,000 + 80 + 3 = \boxed{}$ (6) $90,000 + 90 + 2 = \boxed{}$

3. Some digits and their places in the number are given below. Write down the numbers they make.

For example, 5 TTh, 2Th, 3H, 2T, 1U = 52,321 ; 9H, 8TTh, 5U = 80905

(1) 7 U, 2 T, 5 TTh, 9 Th

(2) 3 H, 4 Th, 5 T, 1 TTh

(3) 5 T, 8 Th, 7 TTh

(4) 5 Th, 7 TTh, 3 H, 2 T, 4 U

Place value

Tai : Let's play a game. I'll say a number. You give the expanded form of that number. The number is : 55,555.

Dhruv : $50,000 + 5000 + 500 + 50 + 5$

Priyanka : That's funny! There's 5 in every place in the number. But its value is different in each place.

Tai : The place of a digit determines the value of the digit.
Tell me the place value of each of the digits in the number 37842.

Dhruv : Let me tell. 3TTh is 3 ten thousands which is 30,000, 7 Th is 7000, 8H is 800, 4T is 40, 2U is 2.

Exercise

Write the place value of the underlined digit in the following numbers.

(1) 1,999

(2) 2,345

(3) 2,000

(4) 4,835

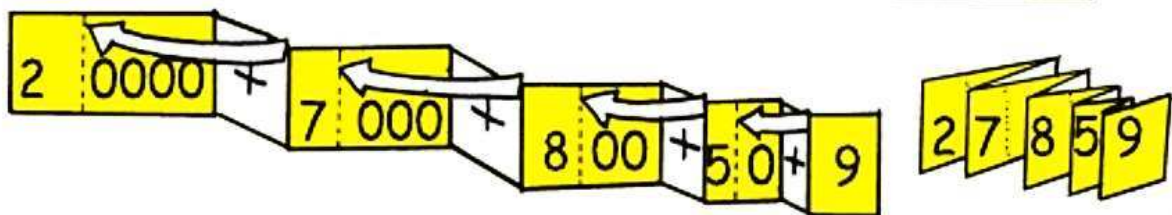
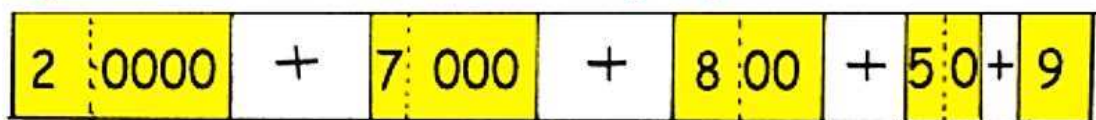
(5) 3,749

(6) 27,859

(7) 67,77

(8) 56,708   (9) 30,050

The expanded form of a number on a folding strip

Remember : When reading a number, the digits are read in the descending order of their place value. So we start with the digit of the greatest place value.

Listen and sing.

**A
Guessing
Game**

Listen carefully. Read the sentences in 'B' with me and play this game.

लक्षपूर्वक ऐका. 'B' मधील वाक्ये
माझ्याबरोबर वाचा आणि हा खेळ खेळा.

चित्र ओळखताना मुलांना 'B' मधील
वाक्यांऐवजी प्रश्नही विचारता येतील.
उदा., Is it white?
Does it quack? etc.

Teacher : Form pairs.

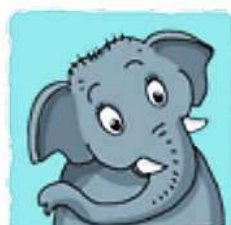
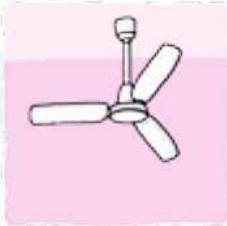
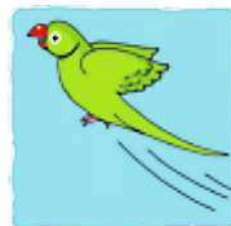
Now, choose any picture from Table A.

Write the English word for it on a small piece of paper and fold it.

Let your friend guess the word with the help of the sentences in B.

When he/she guesses correctly, show the word.

A

B

It is white.
It quacks.

It grows
on a tree.

It shines in
the sky.
It is hot.

She gives
us milk.

It rhymes
with 'pup'.

It is green.
It flies.

They are
small.
They bite.

It has four
legs and a
top.

They fly
in the sky.

It has a
trunk and
two big ears.

We cut
vegetables
with it.

It has three
blades.

✚ पाठ वाचा व समजून घ्या.

३. साठवण पाण्याची

(२) किल्ल्यांवरचे तलाव व टाक्या

शिवनेरी किल्ल्यावरील तलाव

पूर्वी किल्ल्यांवर लोक राहायचे. त्यांनाही पाण्याची गरज होती. किल्ल्यांवर तलाव असायचे. त्याचबरोबर दगडात खणलेली पाण्याची टाकी असायची.

(३) आड - पिण्याचे पाणी मिळवण्यासाठी पूर्वी आड खणले जायचे. त्यांचा घेर कमी असतो. दोरीला बांधलेले भांडे (पोहरा) टाकून त्यातून पाणी काढले जायचे.

सांगली जिल्ह्यात आटपाडी हे गाव आहे. या गावात पूर्वी प्रत्येक वाड्यात 'आड' होते. या आडांना वर्षभर पाणी असायचे. पुढे या गावाला नळाने पाणी पुरवले जाऊ लागले. त्यानंतर आडांचा वापर बंद झाला. ते बुजवले गेले. आता या गावात खूपच कमी आड उरले आहेत. अनेक गावांमध्ये असे झाले आहे.

आड

नदीवरील बंधारा

(४) नदी व बंधारा - नदीचे पाणी अडवण्यासाठी नदीवर दगड किंवा मातीचे बांध/बंधारे बांधले जातात.

(५) जुने तलाव

कमी पावसाच्या भागात किंवा मोठी नदी नसलेल्या भागात पूर्वी तलाव बांधले जायचे. बहुतांश तलाव बांधण्यासाठी दगड व चुना वापरला जायचा.

नाशिक जिल्ह्यातील चांदवड येथील एक तलाव

औरंगाबाद शहरातील हौद

(६) जुने हौद - पूर्वीच्या काळात पाणी साठवण्यासाठी हौद वापरले जायचे. मुख्यतः जुन्या काळातील मोठ्या शहरांमध्ये असे हौद आहेत. त्यांपैकी काही आजही वापरात आहेत.

तुमच्या परिसरात पाणी साठवण्याच्या अशा जुन्या व्यवस्था आहेत का ते शोधा.

३. मराठा सरदार - भोसल्यांचे कर्तबगार घराणे

पाठ वाचा व स्वाध्याय सोडवा.

टेस्ट
सोडवा

स्वाध्याय

१. रिकाम्या जागी कंसातील योग्य पर्याय लिहा.

- (अ) महाराष्ट्रातील शूर घराण्यांपैकी वेरूळचे ..... घराणे मोठे पराक्रमी निघाले.
(मोरे, घोरपडे, भोसले)
- (आ) बाबाजीराजे भोसल्यांना मालोजी व ..... ही दोन मुले होती.
(विठोजी, शहाजी, शरीफजी)
- (इ) निजामशाहाचा ..... हा कर्तबगार वजीर होता.
(मलिक अंबर, फत्तेखान, शरीफजी)

२. नातेसंबंध लिहा.

- (अ) मालोजीराजे - विठोजीराजे .....
- (आ) शहाजीराजे - लखुजीराव जाधव .....
- (इ) शहाजीराजे - शरीफजी .....
- (ई) बाबाजीराजे - विठोजीराजे .....

३. 'अ' गट व 'ब' गट यांच्या जोड्या लावा.

'अ' गट	'ब' गट
(अ) सिंदखेडचे	(१) निंबाळकर
(आ) फलटणचे	(२) घोरपडे
(इ) जावळीचे	(३) भोसले
(ई) मुधोळचे	(४) मोरे
	(५) जाधव

४. प्रत्येकी एका वाक्यात उत्तरे लिहा.

- (अ) घृणेश्वराच्या मंदिराचा जीर्णोद्धार कोणी केला ?
- (आ) निजामशाहाने मालोजीराजांना कोणत्या परगण्यांची जहागीर दिली ?
- (इ) निजामशाही वाचवण्यासाठी कोण निकराने लढले ?
- (ई) आदिलशाहाने शहाजीराजांना कोणता किताब दिला ?
- (उ) शहाजीराजे आदिलशाही सोडून निजामशाहीत परत का आले ?

उपक्रम

महाराष्ट्राच्या नकाशात अहमदनगर, फलटण, वेरूळ, पुणे, सुपे ही ठिकाणे दाखवा.

टीप : येथील 'मराठा' हा शब्द 'विशिष्ट जातीमधील व्यक्ती' या अर्थाचा नसून 'मराठी भाषा बोलणारे' वा 'महाराष्ट्रीय' या अर्थाचा आहे.

माझा ऑनलाईन अभ्यास

स्वयंमूल्यमापन चाचणी पहा खालील लिंकवर..

पहिली	दुसरी	तिसरी	चौथी	पाचवी	सहावी	सातवी
क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा

माझा ऑनलाईन अभ्यास - प्रत्येक घटकाच्या टेस्ट सोडवा खालील लिंकवरून

चौथी मराठी	चौथी गणित	सेमी गणित	चौथी इंग्रजी	चौथी प.अ-1	चौथी प.अ-2
क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा

दररोजच्या माझा अभ्यास pdf तुम्हाला खालील लिंकवर मिळतील.

पहिली	दुसरी	तिसरी	चौथी	पाचवी	सहावी	सातवी
क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा

इतर इयत्तांच्या ऑनलाईन टेस्ट सोडवा खालील लिंकवरून..

पहिली	दुसरी	तिसरी	चौथी	पाचवी	सहावी	सातवी
क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा

MiniShala शैक्षणिक ॲप्स खालील लिंकवरून डाऊनलोड करा.

पहिली	दुसरी	तिसरी	चौथी	पाचवी	सहावी	सातवी
		आठवी	नववी	दहावी		

गुरुमाऊली शैक्षणिक ॲप्स - [Click Here](#)

निर्मिती - श्री.प्रविण डाकरे, श्री.जयदिप डाकरे

वेब स्रोत-'ई-बालभारती'

सौजन्य- जिल्हा परिषद कोल्हापूर

<https://www.gurumauli.in>